

Náměstí nedaleko Eiffelovy věže v Paříži, které dříve neslo jméno „Place de Varsovie“ (Varšavské náměstí), bylo v roce 1969 přejmenováno na náměstí Jana Palacha (Zdroj: ČTK/UPP)

Ohlas v zahraničí

Na Československo byla upřena mezinárodní pozornost již v období pražského jara a především po 21. srpnu 1968. Okupovaný středoevropský národ si tehdy získal sympatie téměř celého světa. V lednu 1969 přitáhl čin Jana Palacha tuto pozornost zpět. Světová veřejnost byla pohnuta mimořádností jeho protestu, který neměl v Evropě obdoby.

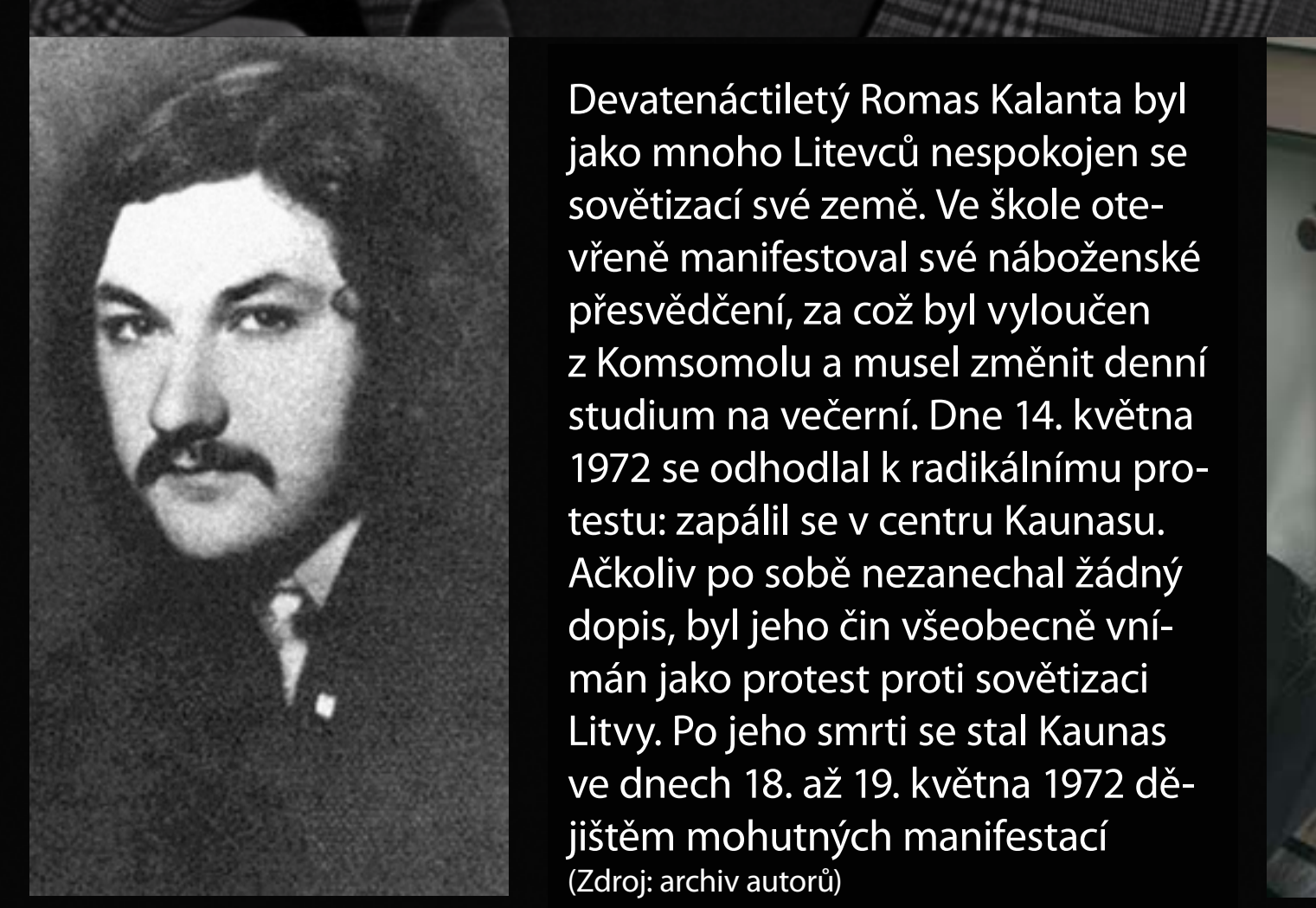
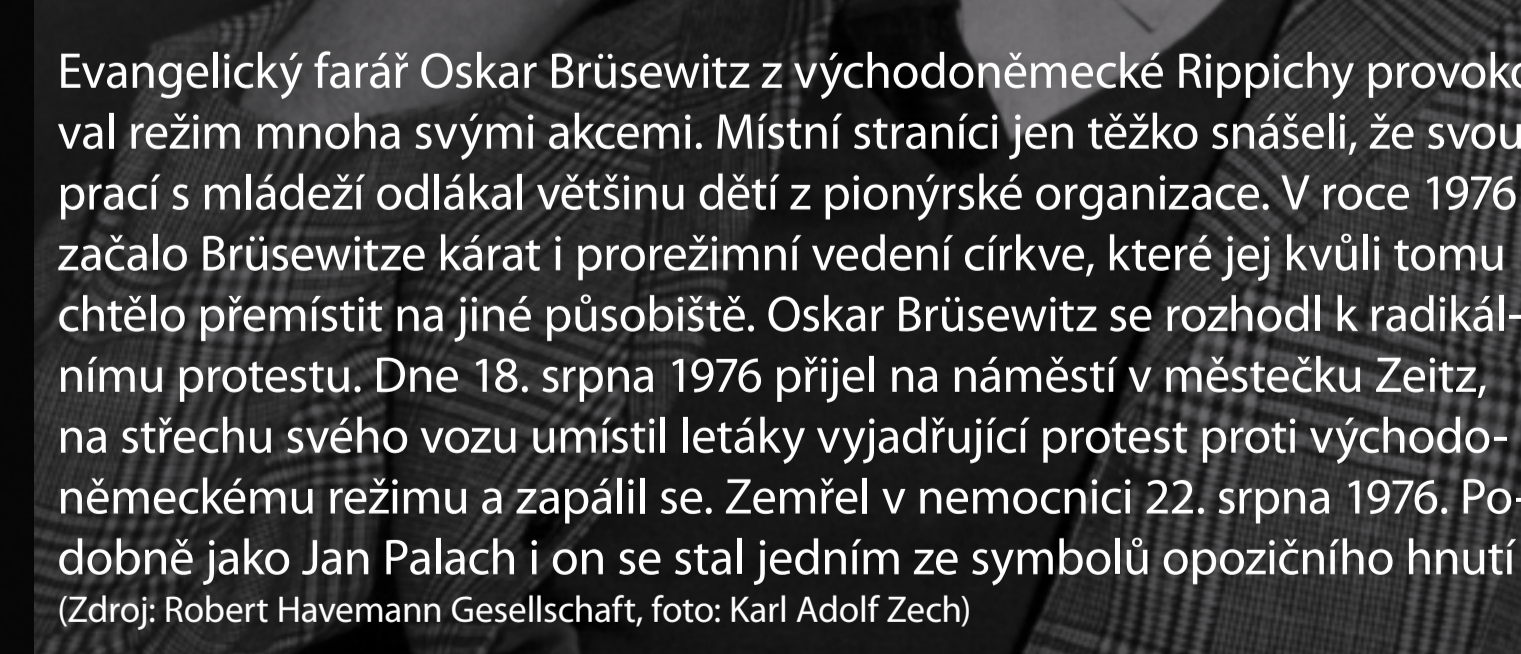
Soustrast nad smrtí Jana Palacha vyjádřil generální tajemník OSN U Thant, čest jeho památce vzdal italský premiér Mariano Rumor a indická předsedkyně vlády Indira Gándhiová prohlásila, že se přiřadil ke galerii světových mučedníků – po bok Mahátmy Gándhího. V den Palachova pohřbu promluvil také papež Pavel VI., který sice nesouhlasil s formou jeho protestu, ale dodal, že *si můžeme vážit jeho hodnoty, protože klade na nejvyšší stupeň obět sebe a lásku k druhým.*

V řadě západoevropských měst uspořádali studenti vzpomínkové průvody. Největší akce proběhly v Římě, Miláně, Florencii, ve Vídni a v Amsterdamu. V Itálii byla již v lednu 1969 zahájena sbírka na Palachův pomník. O rok později byla v Římě skutečně odhalena socha a náměstí, na němž pomník stojí, bylo přejmenováno na Piazza Jan Palach. Pomníky vznikaly i v jiných městech a jméno Jan Palach se ocitlo v názvech mnohých náměstí a ulic po celém světě.

Jan Palach měl v zahraničí rovněž své následovníky. Již čtyři dny po jeho činu se v Budapešti před Národním muzeem upálil sedmnáctiletý student Sándor Bauer, který protestoval proti komunistickému režimu v Maďarsku i proti okupaci Československa. V dubnu 1969 se v lotyšské Rize odhodlal ke stejnému činu mladý talentovaný matematik Ilja Rips, který svůj pokus díky zásahu policistů přežil. Formu Palachova protestu později z podobných důvodů převzali například litevský student Romas Kalanta nebo východoněmecký evangelický farář Oskar Brüsewitz.

Zahraníční časopisy věnovaly činu Jana Palacha mnoho prostoru (Zdroj: ABS, Archiv UK)

Evangelický farář Oskar Brüsewitz z východoněmecké Rippichy provokoval režim mnoha svými akcemi. Místní stranici jen těžko snášeli, že svou práci s mládeží odkládá většinu dětí z pionýrské organizace. V roce 1976 začalo Brüsewitzův káráti i prorežimní vedení církve, které jej kvůli tomu chtělo přemístit na jiné působiště. Oskar Brüsewitz se rozhodl k radikálnímu protestu. Dne 18. srpna 1976 přijel na náměstí v městěku Zeitz na střechu svého vozu umístil letáky vyjadřující protest proti východoněmeckému režimu a zapálil se. Zemřel v nemocnici 22. srpna 1976. Podobně jako Jan Palach i on se stal jedním ze symbolů opozičního hnutí (Zdroj: Robert Hävemann Gesellschaft, foto: Karl Adolf Zech)

Devatenáctiletý Romas Kalanta byl jako mnoho Litevců nespokojen se sovětské země. Ve škole otevřeně manifestoval své náboženské přesvědčení, za což byl vyloučen z Komsomolu a musel změnit denní studium na večerní. Dne 14. května 1972 se odhodlal k radikálnímu protestu: zapálil se v centru Kaunasu. Ačkoliv po sobě nezanechal žádný dopis, byl jeho čin všeobecně vnímán jako protest proti sovětské Litvě. Po jeho smrti se stal Kaunas ve dnech 18. až 19. května 1972 dějištěm mohutných manifestací (Zdroj: archiv autorů)

Rímský deník Il Tempo inicioval krátce po Palachově smrti sbírku na postavení jeho pomníku. Již 18. ledna 1970 mohl primátor Clelio Darida odhalit v bývalé olympijské vesnici v Římě dílo sochaře Vittoria Colbertalda (Zdroj: ABS)

Ytálie z realit evropského trhu na čín Jana Palacha, týdeník Zítřek z 29. ledna 1969 (Zdroj: Národní muzeum)

Hrob maďarského studenta Sándora Bauera (Foto: Attila Lukács)